

Prof. JEFFREY D. SACHS

Sürdürülebilirliğe geçiş

Dünyanın zenginleri, her nedense, yeni ve sürdürülebilir enerji kaynaklarının finansmanına önemli bir katkı sağlamaksızın, yoksul ülkelerin fosil yakıtlarını kullanmayı kısıtlamalarını beklemektedir. Zengin ülkelerin verdiği, sera gazları ile ilgili hedefler, sınırlamalar, taahhütler ve izinler hakkındaki hemen hemen hiçbir teklifte, yoksul ülkelere sürdürülebilir teknolojilere geçmelerinin finansmanı konusunda tek bir kelime edilmemiştir.

Küresel ekonomik kriz yalnızca bir ya da iki yıl için değil, bir nesil boyunca bizimle birlikte olacak, çünkü bu gerçekten de sürdürülebilirliğe bir geçişi ifade ediyor. Ana malların kıtlığı ve son yıllarda yaşanan iklim değişikliği, yaşanan krize yol açacak şekilde dünya ekonomisinin istikrarsızlığını artırmıştı. Artan gıda ve yakıt fiyatları ile büyük boyuttaki doğal afetler; mali piyasaların, hane halkı satın alma gücünün ve hatta siyasi istikrarın sarsılmasında önemli bir rol oynadı.

Bu açıdan bakıldığında, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin krizle başa çıkmaları için uygulamaları gereken esas politika, yirmi birinci yüzyıl için sürdürülebilir altyapıları inşa etmektir. Bunların arasında yenilenebilir enerji ile beslenen verimli bir elektrik şebekesi; telefon ve geniş bant internet erişimi sağlayan fiber ve kablosuz ağlar; tatlı suyu kullanan ve geri dönüştüren su, sulama ve kanalizasyon sistemleri; şehir ve şehirlerarası transit ulaşım sistemleri; daha güvenli otoyollar ve biyolojik çeşitlilik ile tehdit altındaki türleri yaşatan korunmuş doğal alan ağları yer alır.

Küresel resesyonun altında yatan neden olan dünya çapında gerileyen tüketim harcamalarını kısa vadede toparlamak için bu yatırımların yapılması gereklidir. Daha da önemlisi, bu yatırımlara uzun vadede ihtiyaç vardır çünkü 6,8 milyar (ve daha da artan) sayıda insanla kaplı dünyanın, kıt olan doğal kaynaklar üzerinde ekonomi sağlayan sürdürülebilir teknolojilerin benimsenmemesi durumunda, ekonomik büyümesini sürdüremeyeceği açıktır.

İHMAL EDİLEN HAYATI ALT YAPI YATIRIMLARI

Küresel kriz, uygulamada, sürdürülebilir yatırımların gelişmekte olan ülkelerde yayılmak yerine azalıyor olduğu anlamına gelir. Uluslararası banka kredileri, tahvil ve bono ihraçları ve doğrudan yabancı sermaye yatırımlarına erişim ortadan kalktıkça, geçmişte bahsedilen projeler artık rafa kaldırılmakta ve bu da düzinelerce gelişmekte olan ülkedeki siyasi ve ekonomik istikrarı tehdit etmektedir.

Aslına bakılırsa dünyanın her yerinde, ihmal edilmiş büyük miktarda hayati altyapı yatırımları bulunmaktadır. Bu projeleri hayata geçirmek için ortak ve uyumlu bir çaba göstermenin tam zamanıdır. Bunu yapmak kolay değildir. Altyapı yatırımlarının büyük çoğunluğu, özel sektörün ortaklığını sağlamak için kamu sektörünün liderliğine ihtiyaç duyar. Genel olarak, kamu sektörü özel şirketlerle yalnızca altyapıyı inşa etmek üzere değil, hükümet denetimi altında bir tekel yaratacak ya da tavize dayalı bir şekilde işletmesi üzerine de sözleşme yapar.

Hükümetlerdeki bu gibi projeleri tasarlama konusunda gereken teknik kapasite eksikliği, önemli sözleşmeler imzalanacak iken olası iltimasçılık ve yolsuzluklara yol açar. Hükümetlere karşı bu suçlamalar, doğru olmadıklarında da yapılma eğilimindedir, ancak çoğu zaman da doğrudurlar.

Jeffrey Sachs,
Columbia
Üniversitesi'nde
Ekonomi Profesörlüğü
ve Dünya Enstitüsü'nde
Direktör görevini
yürütmektedir.

Ne olursa olsun, bu projelerin ihmal edilmiş olması, şimdilerde dünya ekonomisinde kargaşa yaratarak intikam almaktadır. Dünyanın önde gelen şehirleri, trafik sıkışıklıkları ve kirlilik ile tıkanıp kalmış durumdadır. Atmosfer, fosil yakıtlarının ağırlıklı olarak kullanılmaları yüzünden sera gazları ile dolmaktadır. Suyun kıtlığı, Kuzey Amerika'dan Avrupa, Afrika, Hindistan ve Çin'e kadar her önde gelen ekonomik merkeze zarar vermektedir.

KISA VADELİ ANI UYARICILAR BÜYÜMEYE YETMEZ

Hükümetler bu yüzden altyapı hizmetlerini (enerji, karayolları, su ve arındırma, bilgi ve iletişim teknolojilerini kapsayacak şekilde) ve ulusal kalkınma bankalarını güçlendirmeliler ki, uzun vadeli altyapı proje ve programlarını gerektiği gibi yapabilsinler. Kamu sektörü, özel sektör ortaklıklarını yaygınlaştırmak yoluyla krizin etkilerini yapıcı bir şekilde ortadan kaldırma becerisi, ülkelerin ve bölgelerin başarısını belirleyecektir. İlgili çekici bir gelişme olarak, ABD ilk kez bir Ulusal Altyapı Bankası'nı kurmak üzeredir.

Bütün bunlara rağmen Amerikalı ve Avrupalı ekonomik danışmanlar, kısa vadeli ani uyarıcıların ekonomik büyümeyi yeniden sağlamak için yeteceğine inanıyorlar. Oysa bu yanlış. Yapılması gereken, dünya ekonomisini sürdürülebilirliğe taşımaktır.

Dahası, zenginlerin dünyasındaki politika yapılar, gelişmekte olan ülkeleri ihmal etmeye devam edebileceklerine ya da küresel piyasalarda onları kendi kaderleri ile baş başa bırakabileceklerine inanıyorlar. Bu da bir küresel başarısızlık ve hatta gelecekteki potansiyel çatışmalar için bir başka davetiyedir. Gelişmiş ülkeler, yoksul ülkelere sürdürülebilirliğe

geçiş yoluyla yardım etmek için çok daha fazla çaba göstermek zorundadır. Bugüne kadar çıkarılan "canlandırma" yasalarının büyük çoğunluğu kısa vadeli ve içeriye yönelik iken, yoksul ülkelerdeki sürdürülebilir altyapılara fon sağlamak, zengin dünyanın ülkelerine güçlü bir teşvik sunabilir.

ZENGİN ÜLKELERİN VURDUMDUYMAZLIĞI

Gelişmiş ülkeler, önemli miktardaki tasarruflarını geliştirmekte olan ülkelerin sürdürülebilir yatırımlarına hız kazandırmak üzere finansman sağlayacak şekilde yönlendirme konusunda mutabık kalmalıdır. Bu, örneğin gelişmiş ülkelerin ihracat kredisi kuruluşlarından uzun vadeli krediler verilmesi yoluyla, doğrudan çift taraflı bir bazda yapılabilir. Ayrıca, Dünya Bankası ve bölgesel kalkınma bankalarından (İnter-Amerikan Kalkınma Bankası, Avrupa Yatırım Bankası, Afrika Kalkınma Bankası ve Asya Kalkınma Bankası) altyapı yatırımlarına fon akışının artırılması yoluyla çok taraflı olarak da gerçekleştirilebilir. Her iki kanal da kullanılmalıdır.

Gelişmiş ülkeler, geliştirmekte olan ülkelerdeki sürdürülebilir altyapı yatırımlarının çok daha fazla finanse edilmemesi durumunda, özellikle sürdürülebilir enerji üretimi ve iletimi konusunda, bu yılın sonlarında ya da daha önce, iklim değişikliği konusunda küresel bir anlaşmaya varılmasının olanaksız olduğunu da görememektedir. Dünyanın zenginleri, her nedense, yeni ve sürdürülebilir enerji kaynaklarının finansmanına önemli bir katkı sağlamaksızın, yoksul ülkelerin fosil yakıtlarını kullanmayı kısıtlamalarını beklemektedir. Zengin ülkelerin verdiği, sera gazları ile ilgili hedefler, sınırlamalar, taahhütler ve izinler hakkındaki hemen hemen hiçbir teklifte, yoksul ülkelere sürdürülebilir teknolojilere geçmelerinin finansmanı konusunda tek bir kelime edilmemiştir.

2 Nisan'da Londra'da yapılacak G-20 toplantısı, başarısız olmuş dünya ekonomisini onarmak üzere gerçek bir küresel çaba için ümit vermektedir. Sürdürülebilirliğe doğru küresel bir hareket için bundan iyi zaman ve yer olamaz. Bu zorlukla başa çıkmayı başaramazsak, küresel kriz daha yıllar boyunca dünya tehdit etmeyi sürdürecektir.

2 Nisan'da Londra'da yapılacak G-20 toplantısı, başarısız olmuş dünya ekonomisini onarmak üzere gerçek bir küresel çaba için ümit vermektedir. Sürdürülebilirliğe doğru küresel bir hareket için bundan iyi zaman ve yer olamaz. Bu zorlukla başa çıkmayı başaramazsak, küresel kriz daha yıllar boyunca dünya tehdit etmeyi sürdürecektir.